



ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΦΕΣΕΩΝ

Αριθμός Απόφασης

3292 /2024

ΤΟ ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΟΥΜΕΝΟ από τη Δικαστή Βασιλική Γεωργιάδη, Πρωτοδική, την οποία όρισε ο Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης και τη Γραμματέα Βασιλική Αργυροπούλου.

ΣΥΝΕΛΠΙΑΣΕ στο ακροατήριό του σε δημόσια συνεδρίαση τη 17η Μαρτίου 2023 για να δικάσει την υπόθεση:

ΤΩΝ ΕΚΚΑΛΟΥΝΤΩΝ: 1) [REDACTED]

[REDACTED] οι οποίοι παραστάθηκαν διά της πληρεξουσίας τους δικηγόρου, Δημήτρης Κουφογιάννη (Α.Μ. Δ.Σ.Α. 23607) δυνάμει της από 13.03.2023 δήλωσης κατ' άρθρ. 242 παρ. 2 ΚΠολΔ.

ΤΗΣ ΕΦΕΣΙΒΑΛΗΤΗΣ: ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος Α.Ε.» (Ο.Τ.Ε.), που εδρεύει στο Μαρούσι Αττικής και

εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία παραστάθηκε δια της πληρεξουσίας δικηγόρου της, Πηγής Χαρακλιά (Α.Μ. Δ.Σ.Α. 19838).

ΟΙ ΕΚΚΑΛΟΥΝΤΕΣ άσκησαν ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου την από 12.12.2013 και με αριθμό κατάθεσης 1564/19.12.2013 αγωγή κατά της εφεσίβλητης και ζήτησαν να γίνει δεκτή. Το Ειρηνοδικείο Αμαρουσίου με την υπ' αριθμ. 728/2016 οριστική απόφασή του απέρριψε την αγωγή. Την παραπάνω απόφαση προσβάλλουν οι εκκαλούντες με την από 25.01.2018 και με αριθμό κατάθεσης 534/26/01.02.2018 έφεσή τους, αντίγραφο της οποίας κατατέθηκε στη Γραμματεία αυτού του Δικαστηρίου με αριθμό κατάθεσης 29951/1449/26.03.2018 και η οποία προσδιορίσθηκε για να συζητηθεί αρχικώς κατά τη δικάσιμο της 03.04.2020 και εγγράφηκε στο πινάκιο, μετ' αναβολή δε κατά την αναφερόμενη στην αρχή της παρούσας δικάσιμο.

ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ της υπόθεσης, η μεν πληρεξουσία δικηγόρος των εκκαλούντων, κατόπιν δήλωσής της κατ' άρθρο 242 παρ. 2 ΚΠολΔ, δεν παραστάθηκε στο ακροατήριο, αλλά ανέπτυξε τους ισχυρισμούς τους με τις έγγραφες προτάσεις που προκατέθεσε, η δε πληρεξουσία δικηγόρος της εφεσίβλητης ζήτησε να γίνουν δεκτά όσα αναφέρονται στα πρακτικά και στις έγγραφες προτάσεις της.

ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Η υπό κρίση έφεση κατά της υπ' αριθμ. 728/2016 οριστικής απόφασης του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου, που εκδόθηκε αντιμωλία των διαδικών κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών (άρθρα 663 επ. ΚΠολΔ, ως αυτά ίσχυαν πριν το Ν. 4335/2015), ασκήθηκε νομοτύπως κι εμπροθέσμως (άρθρα 495 επ., 511, 513 παρ. 1, 516 παρ. 1, 517, 518 παρ. 2 και 591 παρ. 1 ΚΠολΔ), εντός δύο ετών από τη δημοσίευση της εκκαλουμένης απόφασης, που έλαβε χώρα την 20.12.2016, εφόσον η υπό κρίση έφεση ασκήθηκε διά της κατάθεσής της στην Γραμματεία του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου την 01.02.2018, από τα προσκομιζόμενα δε έγγραφα δεν προκύπτει, ούτε άλλωστε οι διάδικοι επικαλούνται επίδοση αυτής (εκκαλουμένης απόφασης), αρμοδίως, δε, φέρεται προς συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου αυτού (άρθρο 17Α ΚΠολΔ). Πρέπει, επομένως, η έφεση να γίνει τυπικά δεκτή (άρθρο 532 ΚΠολΔ) και να εξεταστεί περαιτέρω, κατά την ίδια ειδική διαδικασία, ως προς το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων της (άρθρο 533 παρ. 1 ΚΠολΔ), χωρίς να απαιτείται η καταβολή

2.ο φύλλο της υπ' αριθμ. 3292/2024 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (Τμήμα Εφέσεων)

από τους εκκαλούντες παραβόλου ασκήσεως εφέσεως, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 495 παρ. 4 ΚΠολΔ, όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 12 παρ. 2 του Ν. 4055/2012, αφού ως υπόθεση που υπάγεται στη διαδικασία των εργατικών διαφορών εξαιρείται της υποχρέωσης αυτής, κατά το τελευταίο εδάφιο της ως άνω παραγράφου.

Με την από 12.12.2013 και με αριθμό κατάθεσης 1564/19.12.2013 αγωγή, που άσκησαν οι ενάγοντες και ήδη εκκαλούντες ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου, ισχυρίστηκαν ότι προσελήφθησαν από την εναγομένη και ήδη εφεσίβλητη με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου ως υπάλληλοι αυτής. Ότι, εάν και κατά τα αναφερόμενα στην αγωγή χρονικά διαστήματα, εργάστηκαν αποκλειστικά και καθ' όλο το ωράριο εργασίας τους μπροστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης, με ημερήσιο ωράριο εργασίας 7 ωρών και 40 λεπτών, η εναγομένη δεν τους χορήγησε, κατά παράβαση του π.δ. 398/1994, τρία διαλείμματα ενδιάμεσης ανάπαυσης, ήτοι ένα δεκαπεντάλεπτο διάλειμμα ανά δώρο, και επομένως απασχολήθηκαν καθημερινά επί 45 λεπτά ημερησίως, πραγματοποιώντας έκαστος εξ αυτών τις αναφερόμενες στην αγωγή ώρες υπερωριακής απασχόλησης. Με βάση το ανωτέρω ιστορικό, οι ενάγοντες ζήτησαν να υποχρεωθεί η εναγομένη, με βάση τις διατάξεις του π.δ. 398/1994, άλλως κατά τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, να καταβάλει σε έκαστο εξ αυτών την αμοιβή του για την υπερωριακή απασχόληση, η οποία ανέρχεται, μετά τον παραδεκτό περιορισμό του αιτήματος με την προσθήκη-αντίκρουση των προτάσεών τους στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο α) ως προς την πρώτη ενάγουσα, στο ποσό των 16.754,80 ευρώ β) ως προς τον δεύτερο ενάγοντα, το ποσό των 19.496,24 ευρώ, τα παραπάνω δε ποσά από το τέλος του έτους, που καθένα επιμέρους κονδύλιο κατέστη απαιτητό. Επίσης, οι ενάγοντες ζήτησαν να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινώς εκτελεστή και να καταδικασθεί η εναγομένη στην καταβολή της δικαστικής τους δαπάνης. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, με την εκκαλουμένη απόφαση, απέρριψε την αγωγή ως προς αμφότερες τις βάσεις της. Ειδικότερα, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο απέρριψε ως μη νόμιμη την επικουρική βάση της αγωγής, ενώ, αφού έκρινε ορισμένη και νόμιμη την κύρια βάση αυτής, απορρίπτοντας ως απαράδεκτο λόγω τα αοριστίας το αίτημα περί κήρυξης της απόφασης προσωρινώς εκτελεστής, ακολούθως απέρριψε αυτή ως ουσία αβάσιμη. Κατά της απόφασης αυτής, παραπονούνται οι ηττηθέντες ενάγοντες και ήδη εκκαλούντες με την υπό κρίση έφεση, για τους αναφερόμενους

σ' αυτήν λόγους, που ανάγονται σε εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων σε σχέση με την κύρια βάση της αγωγής, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο δικογράφο της έφεσης και ζητούν την εξαφάνισή της, με σκοπό να γίνει δεκτή η αγωγή, κατ' εκτίμηση του δικογράφου, κατά την κύρια βάση της. Αντίθετα, δεδομένου ότι το αίτημα της έφεσης και οι λόγοι αυτής οριοθετούν το μεταβιβαστικό αποτέλεσμα της έφεσης (ΑΠ 385/2021, ΑΠ 194/2021 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ), η απορριπτική διάταξη της εκκαλουμένης απόφασης σε σχέση με την επικουρική βάση της αγωγής δεν προσβάλλεται με λόγο έφεσης και επομένως το σχετικό κεφάλαιο δεν έχει μεταβιβασθεί ενώπιον του παρόντος δευτεροβάθμιου Δικαστηρίου.

Ι. Με το π.δ. 398/1994 «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης σε συμμόρφωση με την οδηγία του Συμβουλίου 90/270/ΕΟΚ» μεταφέρθηκε, πρωθυστερώς, στην ελληνική έννομη τάξη η ως άνω Οδηγία, η οποία αποτελεί την πέμπτη ειδική Οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παρ. 1 της Οδηγίας 89/391/ΕΟΚ, η οποία συνιστά γενική Οδηγία-πλαίσιο και καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας για την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής καταγραφής, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 (άρθρο 1 παρ. 1 της Οδηγίας). Με το άρθρο 1 παρ. 1 και 2 του π.δ. 398/1994 ορίζεται, ότι το διάταγμα αυτό καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2, ότι οι διατάξεις του εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας, στον οποίο κατατάσσονται, επιπλέον των γενικών διατάξεων για την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας που ισχύουν κάθε φορά. Περαιτέρω, στο άρθρο 2 του ανωτέρω π.δ. ορίζεται ότι «Για τους σκοπούς του παρόντος νοείται ως 1. Οθόνη οπτικής απεικόνισης: Κάθε αλφαριθμητική ή γραφική οθόνη που αποτελεί τμήμα εξοπλισμού επεξεργασίας, αναπαραγωγής ή οπτικής παρουσίασης στοιχείων ανεξάρτητα από την χρησιμοποιούμενη μέθοδο 2. Θέση εργασίας: Το σύνολο του εξοπλισμού που περιλαμβάνει οθόνη οπτικής απεικόνισης, εφοδιασμένο ενδεχομένως με πληκτρολόγιο ή άλλη διάταξη εισόδου δεδομένων ή και με λογισμικό που καθορίζει τη διασύνδεση χρήστη-συσκευής, με προαιρετικά εξαρτήματα, με περιφερειακά περιλαμβανομένων και μονάδας δισκετών, τηλεφώνου, ταλαντωτή/ αποταλαντωτή,

Handwritten signature and initials, possibly 'GA' or similar, in black ink.

3.ο φύλλο της υπ' αριθμ. 3292/2024 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (Τμήμα Εφέσεων)

εκτυπωτή, αναλογίου για έγγραφα, καθίσματος και τραπεζίου εργασίας ή άλλης επιφάνειας εργασίας καθώς και το άμεσο περιβάλλον εργασίας. 3. Εργαζόμενος: Κάθε πρόσωπο που απασχολείται από έναν εργοδότη με σχέση εργασίας συμπεριλαμβανομένων των ασκουμένων και των μαθητευομένων, ο οποίος χρησιμοποιεί τακτικά και κατά ένα μη αμελητέο τμήμα της κανονικής του εργασίας οθόνη οπτικής απεικόνισης», κατά δε το άρθρο 3 «1. Στα πλαίσια της υποχρέωσης του εργοδότη, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, να έχει στη διάθεσή του μία γραπτή εκτίμηση των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, ο εργοδότης προβαίνει σε ανάλυση των θέσεων εργασίας με σκοπό την αξιολόγηση των συνθηκών ασφαλείας και υγείας που παρουσιάζουν για τους εργαζομένους του, ιδίως σε ό,τι αφορά τους ενεχόμενους κινδύνους για την όραση, τα σωματικά προβλήματα και την σωματική καταπόνηση των εργαζομένων λαμβάνοντας υπόψη και τα ενδεικτικώς αναφερόμενα στο παράρτημα II του άρθρου 12 {...} 2. Οι εργοδότες οφείλουν να λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα μέτρα για την θεραπεία των κινδύνων που διαπιστώνονται με βάση την εκτίμηση της παρ. 1, λαμβάνοντας υπόψη τις σωρευτικές επιπτώσεις και το συνδυασμό των διαπιστούμενων κινδύνων {...}. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 8 «Ο εργοδότης υποχρεούται να σχεδιάζει τη δραστηριότητα του εργαζομένου κατά τρόπον ώστε η καθημερινή εργασία σε οθόνες οπτικής απεικόνισης να διακόπτεται περιοδικά με διαλείμματα ή αλλαγές δραστηριότητας που θα περιορίζουν τον φόρτο εργασίας στην οθόνη οπτικής απεικόνισης σύμφωνα με το παράρτημα I του άρθρου 11. 2. Ο εργοδότης διαβουλεύεται με τους εργαζομένους ή και τους εκπροσώπους τους για το σχεδιασμό και την οργάνωση της εργασίας με σκοπό την ικανοποίηση των απαιτήσεων της παρ. 1 σύμφωνα και με το παράρτημα I του άρθρου 11», ενώ κατά το άρθρο 9 «Στα πλαίσια της διαβούλευσης και της συμμετοχής των εργαζομένων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, οι εργοδότες ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων ή και των εκπροσώπων τους και διευκολύνουν τη συμμετοχή τους αναφορικά με τα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή του παρόντος». Περαιτέρω, στο άρθρο 11 παράρτημα I ορίζεται ότι «4.1. Εφόσον δεν είναι εφικτό να οργανώνεται η εργασία με τέτοιο τρόπο ώστε φυσιολογικά να μπορεί ο εργαζόμενος να την εναλλάσσει με άλλες μορφές εργασίας, είναι χρήσιμο να εξασφαλίζονται στον εργαζόμενο διαλείμματα

εργασίας ανά δώρο, ανάλογα με το είδος της εργασίας. Σε καμία περίπτωση τα διαλείμματα αυτά δεν πρέπει να συσσωρεύονται. 4.2. Ο χρόνος απομάκρυνσης του εργαζομένου από τη θέση εργασίας με οθόνες οπτικής απεικόνισης (είτε για διάλειμμα εργασίας είτε για αλλαγή δραστηριότητας) μπορεί να είναι έως 15 λεπτά ανά δώρο». Από το σύνολο των προπαρατεθεισών διατάξεων συνάγεται ότι οι εργαζόμενοι που απασχολούνται τακτικά και ένα μη αμελητέο τμήμα της κανονικής τους εργασίας μπροστά σε οθόνες οπτικής απεικόνισης, ανεξάρτητα εάν αυτοί εργάζονται σε μηχανογραφικά κέντρα (Μ/Κ), δικαιούνται να λάβουν ένα διάλειμμα διάρκειας 15 λεπτών ανά δώρο, εφόσον δεν έχουν τη δυνατότητα να εναλλάσσουν την εργασία τους με άλλες μορφές εργασίας. Περαιτέρω, δε, ότι ο εργοδότης, στο πλαίσιο του διευθυντικού του δικαιώματος οφείλει να διαβουλευθεί με τους εργαζομένους του ή και τους εκπροσώπους τους το σχεδιασμό και την οργάνωση της εργασίας και να καταστήσει το χώρο εργασίας τέτοιο, ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων. Το εν λόγω μέτρο θεσπίζεται με τις προπαρατεθεισές διατάξεις του π.δ. 398/1994 για την εφαρμογή των αντιστοιχών ρυθμίσεων της Οδηγίας 90/270/ΕΟΚ που αποτελεί την 5η ειδική οδηγία της Οδηγίας 89/391/ΕΟΚ, η οποία συνιστά γενική οδηγία-πλαίσιο, οι δε σχετικές προβλέψεις και ρυθμίσεις της τελευταίας, εξειδικεύθηκαν με το προαναφερθέν π.δ., το οποίο εφαρμόζεται υποχρεωτικά σε όλες τις επιχειρήσεις, χωρίς να είναι αναγκαία η όποια επικύρωσή του με ΕΣΣΕ, δεδομένου ότι με το εν λόγω π.δ. έχει καθοριστεί ως ανώτατο όριο διαλείμματος τα 15 λεπτά ανά δώρο και πρέπει να εφαρμοστεί η ρύθμιση αυτή με βάση την αρχή της εύνοιας υπέρ των εργαζομένων, η οποία διαπνέει το εργατικό δίκαιο. Συνεπώς, εφόσον η φύση της εργασίας επιβάλλει τη χορήγηση τέτοιων διαλειμμάτων, χωρίς ο εργαζόμενος να τα λαμβάνει, υφίσταται υποχρέωση καταβολής πρόσθετης αμοιβής γι' αυτά, όπως προκύπτει από τις γενικές διατάξεις των άρθρων 648, 649, 653 και 659 ΑΚ, σύμφωνα με τις οποίες ο εργοδότης έχει υποχρέωση να καταβάλει στον εργαζόμενο τον συμφωνημένο ή συνηθισμένο μισθό, καθώς οι εργαζόμενοι παρέχουν την εργασία τους στο εργοδότη και κατά τα ως άνω δεκαπεντάλεπτα, με την αντίστοιχα ωφέλεια αυτού, ενώ, σύμφωνα με το νόμο, έπρεπε να αναπαύονται (βλ. ΟΛΑΠ 31/2009, ΑΠ 1598/2012 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ).

4
...ο φύλλο της υπ' αριθμ... 3992 /2024 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου
Αθηνών (Τμήμα Εφέσεων)

II. Σύμφωνα με το α' εδ. της παρ. 1 του άρθρου 529 ΚΠολΔ: «1. Στην κατ' έφεση δίκη επιτρέπεται να γίνει επίκληση και προσαγωγή νέων αποδεικτικών μέσων». Ως νέο αποδεικτικό μέσο, κατά την έννοια του αρθρ. 529, θεωρείται είτε αυτό που δεν υποβλήθηκε καθόλου πρωτοδικώς, είτε αυτό που υποβλήθηκε μεν, πλην όμως απαραδέκτως (π.χ. εκπροθέσμως, χωρίς επίκληση ή χωρίς νόμιμη σήμανση κ.τ.λ.), άσχετα αν για το απαράδεκτο αποφάνθηκε το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ή αντιπαρήλθε οίγη το μέσο αυτό, υπό την προϋπόθεση βεβαίως, ότι η για το απαράδεκτο αυτού κρίση δεν είναι εσφαλμένη, γιατί τότε παρέχεται ίδιος λόγος έφεσης και το αποδεικτικό μέσο που αποκρούστηκε με τον τρόπο αυτό δεν είναι νέο (βλ. Β. Βαθρακοκοίλη, Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, ερμηνευτική - νομολογιακή ανάλυση κατ' άρθρο, Τόμος Γ', άρθρο 529 παρ. 5 σελ. 344, όπου και παραπομπή σε υποσημ. 3). Επίσης, η επίκληση της ένορκης βεβαίωσης πρέπει να γίνεται με τις προτάσεις κατά τη συζήτηση, μετά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση και, συνακόλουθα, αν προσκομίζεται, πρώτη φορά, στο Εφετείο, η επίκληση πρέπει να γίνεται με τις προτάσεις της δευτεροβάθμιας δίκης (ΑΠ 204/2017, ΑΠ 1461/2013, ΑΠ 481/2013) και να είναι ειδική, έτσι ώστε να προκύπτει από αυτήν ο αριθμός, ο μάρτυρας που εξετάστηκε και εκείνος που τον εξέτασε και, επιπλέον, να καθορίζεται ότι έλαβε χώρα νόμιμη κλήτευση του αντιδίκου ή ότι αυτός παραστάθηκε, οπότε στην τελευταία περίπτωση, η ακυρότητα από τη μη κλήτευσή του θεραπεύεται (ΑΠ 17/2015, ΑΠ 26/2020 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ). Εξάλλου, από τις διατάξεις των άρθρων 421, 422 και 424 ΚΠολΔ, οι οποίες προστέθηκαν με το άρθρο δεύτερο του άρθρου 1 Ν. 4335/2015, συνάγεται ότι είναι παραδεκτή η επίκληση και προσκόμιση από τους διαδικούς προαποδεικτικώς προς απόδειξη ή ανταπόδειξη αρμοδίως ληφθεισών κατά την εν λόγω διάταξη του άρθρου 421 ΚΠολΔ ενόρκων βεβαιώσεων, υπό την προϋπόθεση της επιδόσεως επιμελεία του ενδιαφερομένου διαδικού προ δύο τουλάχιστον εργασιμών ημερών προ της ημερομηνίας λήψεως της βεβαιώσεως κλήσεως προς τον αντίδικο, στην οποία να αναφέρονται η αγωγή ή το ένδικο βοήθημα ή το ένδικο μέσο το οποίο αφορά η βεβαίωση, ο τόπος, η ημέρα και η ώρα λήψεως της βεβαιώσεως και το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα και η διεύθυνση κατοικίας του βεβαιούντος, εάν δε παραλειφθεί η εν λόγω επίδοση ή το δικόγραφο της κλήσεως δεν περιέχει τα προαναφερόμενα στοιχεία, αυτεπαγγέλτως ανεξαρτήτως βλάβης του καθ' ου, η

δοθείσα βεβαίωση δεν λαμβάνεται υπόψη από το δικαστήριο ως αποδεικτικό μέσο στην δίκη, την οποία αφορά, ούτε προς συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων. Η εν λόγω ρύθμιση καταλαμβάνει κατά την διάταξη της παραγράφου 4 του ενάτου άρθρου Ν. 4335/2015, κατ' εφαρμογή της καθιερωμένης από τις διατάξεις των άρθρων 12, 21 εδ. β' και 24 παρ. 1 εδ. α' Εισ/ΚΠολΔ γενικής δικονομικής αρχής ότι οι διαδικαστικές πράξεις ρυθμίζονται και διέπονται από το δίκαιο κατά τον χρόνο διενέργειας αυτών, τις επιδιόμενες από της 1ης Ιανουαρίου 2016 και εξής κλήσεις, έστω και εάν οι σχετικές αγωγές ή τα ένδικα βοηθήματα ή τα ένδικα μέσα έχουν ασκηθεί προ της εν λόγω ημερομηνίας (βλ. ΑΠ 673/2018, ΑΠ 1175/2019, ΑΠ 1208/2019, ΑΠ 549/2019, ΑΠ 977/2020, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, Εφ/Αρ 25/2020, Εφ/Πειρ 628/2020 ΤΝΠ ΔΣΑ). Επομένως, μετά την ισχύ των άρθρων 422 παρ. 1 και 424 ΚΠολΔ, όπως τα άρθρα αυτά προστέθηκαν με τον ν. 4335/2015 (από 01.01.2016), το δικαστήριο της ουσίας λαμβάνει υπόψη του κατά τη συζήτηση της υπόθεσης και ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου, μόνο αν ο διάδικος, που επιδιώκει τη λήψη ένορκης βεβαίωσης, επιδώσει δύο τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη βεβαίωση στον αντίδικο κλήση, η οποία αναφέρει την αγωγή, το ένδικο βοήθημα ή μέσο που αφορά η βεβαίωση, τόπο, ημέρα και ώρα που θα δοθεί, το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα και τη διεύθυνση της κατοικίας του μάρτυρα. Την τήρηση των αναγκαίων αυτών προϋποθέσεων έχει υποχρέωση το δικαστήριο της ουσίας να ερευνήσει όχι μόνο κατ' ένσταση αλλά και αυτεπαγγέλτως, διότι η έλλειψή τους έχει ως συνέπεια ότι η ένορκη βεβαίωση δεν είναι απλώς άκυρη, αλλά ανύπαρκτη ως αποδεικτικό μέσο και δεν λαμβάνεται υπόψη από το δικαστήριο ούτε για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων (ΑΠ 610/2022, ΑΠ 31/2022, ΑΠ 977/2020, ΑΠ 667/2020, ΑΠ 5/2020, ΑΠ 1208/2019, ΑΠ 1175/2019, ΑΠ 673/2018, Εφ/Πειρ 127/2022 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ), ανεξαρτήτως βλάβης του αντιδίκου (ΑΠ 704/2022, ΑΠ 1288/2021, Εφ/Πειρ 127/2022 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ). Ακολούθως, στις Ειδικές Διαδικασίες, εξακολουθεί να είναι επιτρεπτή η προσκομιδή προσθέτων ενόρκων βεβαιώσεων μέσα στην προθεσμία της αντίκρουσης, όμως αποκλειστικά με σκοπό την αντίκρουση ισχυρισμών που προβλήθηκαν το πρώτον στο ακροατήριο (άρθρο 591 παρ.1 εδ. στ' ΚΠολΔ). Για να είναι σαφής και ορισμένη η επίκληση πρόσθετων ενόρκων βεβαιώσεων μαρτύρων ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου ή προξένου, οι οποίες προσκομίσθηκαν ενώπιον του

5.
...ο φύλλο της υπ' αριθμ. 3292...../2024 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (Τμήμα Εφέσεων)

πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ή ενώπιον του Εφετείου στη διαδικασία της δευτεροβάθμιας δίκης (άρθρ.524 παρ.1ΚΠολΔ), για την αντίκρουση ισχυρισμών ή ενόρκων βεβαιώσεων, πρέπει, στην προσθήκη των προτάσεων του διαδικού που τις προσκόμισε, να αναφέρεται, εκτός των άλλων, ότι αυτές προσκομίζονται για την αντίκρουση ισχυρισμών ή ενόρκων βεβαιώσεων του αντιδίκου, ώστε το δικαστήριο της ουσίας να κρίνει αυτές παραδεκτές και στη συνέχεια να ελέγξει, αν πράγματι προσκομίσθηκαν για τον σκοπό αυτό (βλ. ΑΠ 613/2018, ΑΠ 74/2017, ΑΠ 537/2016, ΜονΕφΠειρ 20/2024 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ).

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι ενάγοντες και ήδη εκκαλούντες προσέκομισαν ενώπιον του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου την υπ' αριθμ. 4177/04.10.2016 ένορκη βεβαίωση της Σοφίας Κουτσογιάννη και την υπ' αριθμ. 4017/29.09.2016 ένορκη βεβαίωση του Νικολάου Φλώρου, που δόθηκαν, επιμελεία τους, ενώπιον του Ειρηνοδίκη Αθηνών, τις οποίες επαναπροσκομίζουν ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου. Η κλήση-γνωστοποίηση μάρτυρα προς την εναγομένη, προκειμένου αυτή να παραστεί κατά τη λήψη των ενόρκων βεβαιώσεων, επιδόθηκε, αναφορικά με την λήψη της πρώτης, την 30.09.2016 (βλ. την υπ' αριθμ. 9875Δ'/30.09.2016 έκθεση επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας του Εφετείου Αθηνών με έδρα το Πρωτοδικείο Αθηνών, Ελένης Καπότου) και αναφορικά με τη λήψη της δεύτερης την 27.09.2016 (βλ. την υπ' αριθμ. 9845Δ'/27.09.2016 έκθεση επίδοσης της ίδιας, ως άνω, δικαστικής επιμελήτριας) και, επομένως, ενόψει του χρόνου διενέργειας της παραπάνω διαδικαστικής πράξης, εφαρμόζονται ως προς τις εν λόγω ένορκες βεβαιώσεις τα άρθρα 422 παρ. 1 και 424 ΚΠολΔ, όπως προστέθηκαν με τον ν. 4335/2015 (από 01.01.2016), σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην προηγούμενη υπό στοιχείο II νομική σκέψη. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της επιδοθείσας στην εναγομένη κλήσης-γνωστοποίησης μάρτυρα κατά περίπτωση, σ' αυτήν δεν αναφέρεται το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα και η διεύθυνση κατοικίας του βεβαιούντος, με αποτέλεσμα, λόγω της παράλειψης αυτής, οι παραπάνω ένορκες βεβαιώσεις να μην λαμβάνονται υπόψη από το Δικαστήριο ως αποδεικτικό μέσο στην δίκη, την οποία αφορά, ούτε προς συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων, όπως έκρινε και το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, εφαρμόζοντας ορθά το νόμο, απορριπτομένου μετά ταύτα του πρώτου λόγου της έφεσης ως ουσία αβασίμου. Ακολούθως, οι παραπάνω

ένορκες βεβαιώσεις δεν θα ληφθούν υπόψη από το παρόν Δικαστήριο ούτε ως νέα αποδεικτικά μέσα κατ'άρθρο 529 ΚΠολΔ, καθώς λόγω της προαναφερόμενης παράλειψης, αποτελούν ανύπαρκτα αποδεικτικά μέσα. Περαιτέρω, οι εκκαλούντες προσκομίζουν για πρώτη φορά ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου τις υπ'αριθμ. 1642/2023 και 1609/2023 ένορκες βεβαιώσεις των Κουτσογιάννη Σοφίας και Νικολάου Φλώρου αντιστοίχως, που δόθηκαν επιμελεία τους, ενώπιον του Ειρηνοδίκη Αθηνών, επίκληση των οποίων γίνεται με την προσθήκη των προτάσεων αυτής. Στην εν λόγω προσθήκη των προτάσεων αναφέρεται ότι με αυτές επαναλαμβάνεται και επικυρώνεται το περιεχόμενο κατων προγενέστερων ενόρκων βεβαιώσεων, δίχως όμως να αναφέρεται, ότι προσκομίζεται προς αντίκρουση ένορκης βεβαίωσης ή συγκεκριμένων ισχυρισμών που προτάθηκαν για πρώτη φορά με τις προτάσεις της αντιδίκου της. Επομένως, οι εν λόγω ένορκες βεβαιώσεις δεν λαμβάνονται υπόψη καθόσον, διά της επίκλησής τους, με την προσθήκη των προτάσεων, δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις λήψης αυτών, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στην υπό στοιχείο Β μείζονα σκέψη της παρούσης. Εξάλλου, ακόμα κι αν θεωρηθεί ότι οι προσκομισθείσες μετ'επίκλησως με την προσθήκη των προτάσεων ένορκες βεβαιώσεις αφορούν σε αντίκρουση ισχυρισμών της εφεσίβλητης, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της επιδοθείσας στην εφεσίβλητη από 13.03.2023 εξώδικης γνωστοποίησης και πρόσκλησης για εξέταση μάρτυρα (βλ. την υπ'αριθμ. 6751ΣΤ'/13.03.2023 έκθεση επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας του Εφετείου Αθηνών με έδρα το Πρωτοδικείο Αθηνών, Ελένης Καπότου), η εφεσίβλητη καλείται για να παραστεί σε εξέταση μάρτυρα ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αθηνών α) ως προς τη μάρτυρα, Κουτσογιάννη Σοφία, την 17.03.2023 και ώρες 9:20 π.μ., 9:30 π.μ., 10:00 π.μ. και 10:30 π.μ. και β) ως προς τον μάρτυρα, Νικόλαο Φλώρο, την 16.03.2023 και ώρες 10:00 π.μ., 10:30 π.μ., 11:00 π.μ. και 11:30 π.μ.. Ο με τον ανωτέρω κατά σωρευτικό τρόπο προσδιορισμός στη κλήση περισσότερων χρόνων για την εξέταση του μάρτυρα δεν είναι σαφής και συγκεκριμένος, ώστε να παρέχεται στην ήδη εφεσίβλητη η δυνατότητα να παρασταθεί κατά την εξέταση και συνακόλουθα δεν πληρούται στη προκειμένη περίπτωση η απαιτούμενη από τη διάταξη του άρθρου 422 παρ. 1 ΚΠολΔ προϋπόθεση της προηγούμενης κλήσεως του αντιδίκου γι' αυτό και οι δοθείσες, παρά την έλλειψη αυτή, ως άνω ένορκες βεβαιώσεις, κατά τη λήψη της οποίας δεν παραστάθηκε η

6
...ο φύλλο της υπ' αριθμ. 3292/2024 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (Τμήμα Εφέσεων)

εφεσίβλητη, είναι ανύπαρκτη ως αποδεικτικό μέσο. (βλ. ΑΠ 1321/2014 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ). Κατόπιν όλων των ανωτέρω, από τα έγγραφα που μετέπικλησεως προσκομίζουν οι διάδικοι, με εξαίρεση τις υπ' αριθμ. 5669/2023, 250/2024 αποφάσεις του παρόντος Δικαστηρίου, διότι αυτές προσκομίσθηκαν μέσω του τμήματος διακίνησης του παρόντος Δικαστηρίου στη θυρίδα της προεδρεύουσας μετά την παρέλευση των νομίμων προθεσμιών και, επομένως, δεν λαμβάνονται υπόψιν, αποδείχθηκαν τα εξής πραγματικά περιστατικά: Οι ενάγοντες προσελήφθησαν από την εναγομένη με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου ως υπάλληλοι τα έτη 1985 και 1977 αντιστοίχως. Κατά το χρονικό διάστημα 01.01.2008 έως και 31.12.2010 η πρώτη εξ αυτών εργαζόταν στην Γραμματεία του Τμήματος Υποστήριξης Ανθρώπινου Δυναμικού Πληροφορικής και ο δεύτερος ενάγων εργαζόταν από 01.02.2008 έως 12.06.2008 στη Γενική Διεύθυνση Εταιρικών και Επιχειρησιακών Πελατών και στη συνέχεια και έως 31.12.2010 στο Τμήμα Παραγγελιών IP & DATA Center Υπηρεσιών της Υποδιεύθυνσης Υποστήριξης Πωλήσεων, αμφότεροι δε εργάζονταν με συμβατικό ωράριο εργασίας 7 ωρών και 40 λεπτών. Με την ένδικη αγωγή οι ενάγοντες ισχυρίσθηκαν ότι η εργασία που παρείχαν γινόταν με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή. Ειδικότερα η πρώτη ενάγουσα ισχυρίσθηκε ότι εκτελούσε εργασίες χρησιμοποιώντας τα προγράμματα «Ανδρομέδα», «Αθηνά», HCM, Word και Excel, ο δε δεύτερος τα προγράμματα Geniva, Webcam, WOMS, ERP και «ΔΕΛΦΟΙ», όλες δε οι εργασίες γίνονταν αποκλειστικά και μόνο μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή καθ' όλη τη διάρκεια του ωραρίου τους. Η εναγομένη δεν αμφισβητεί ειδικώς και, επομένως, ομολογεί την παροχή εκ μέρους των εναγόντων εργασιών με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, πλην όμως ισχυρίζεται ότι οι ενάγοντες διεκπεραιώναν και άλλες εργασίες όπως αυτές αναφέρονται στις προτάσεις της, για τις οποίες δεν απαιτείτο η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, με αποτέλεσμα να εναλλάσσουν τις εργασίες με ηλεκτρονικό υπολογιστή με αυτές για τις οποίες δεν απαιτείτο χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή. Προς ενίσχυση του παραπάνω ισχυρισμού προσκομίζει μετέπικλησεως, μεταξύ άλλων, το υπ' αριθμ. 45/7466/18.10.2016 έγγραφο της Υποδιεύθυνσης Εργασιακών Θεμάτων της Διεύθυνσης Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού και Εργασιακών Θεμάτων της ίδιας. Στο εν λόγω έγγραφο και κατά το μέρος που αφορά στην πρώτη ενάγουσα αναφέρεται

ότι αυτή δεν χρησιμοποιούσε ηλεκτρονικό υπολογιστή για τις εξής εργασίες: ενημέρωση προσωπικού σε θέματα ιδιωτικά-υπηρεσιακά-ασφαλιστικά, παραλαβή έγγραφων αιτημάτων από υποστηριζόμενους υπαλλήλους Υπηρεσιών προσωπικά από την κεντρική συσκευή fax που βρισκόταν σε απομακρυσμένο σημείο από τη θέση εργασίας της στον ίδιο χώρο, ταχυδρομική αποστολή και παραλαβή αλληλογραφίας από και προς το τμήμα, αρχειοθέτηση εγγράφων - επιστολών σε classer που φυλάσσονταν σε ειδικό χώρο (βιβλιοθήκη) απομακρυσμένο από τη θέση εργασίας της στον ίδιο χώρο και στον -1 όροφο στο Γενικό Πρωτόκολλο, που φυλάσσεται το αρχείο της Υπηρεσίας, καθημερινές συναντήσεις με τον Προϊστάμενο του Τμήματος για ενημέρωση ή υπογραφή υπηρεσιακών εγγράφων ή άλλου είδους συνεργασία πάνω στα τρέχοντα θέματα του Τμήματος και προφορική συνεργασία με τους υπόλοιπους συναδέλφους της Υπηρεσίας, παραλαβή εκτυπώσεων από δικτυακό εκτυπωτή, ο οποίος βρισκόταν σε απομακρυσμένο σημείο από τη θέση εργασίας της στον ίδιο χώρο, τακτική τηλεφωνική επικοινωνία με άλλους υπαλλήλους για επίλυση προβλημάτων της Υπηρεσίας. Ως προς τις εργασίες που η πρώτη ενάγουσα εκτελούσε με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, στο ίδιο ως άνω έγγραφο αναφέρεται ότι αυτή εξέδιδε αποφάσεις αναφορικά με προσλήψεις, μετακινήσεις-τοποθετήσεις, μεταθέσεις προσωπικού, υπέρβασης υπερεργασίας, διέκοπτε δε την εργασία με χρήση ηλεκτρονικό υπολογιστή τουλάχιστον 4 έως 5 φορές για την διεκπεραίωση των ανωτέρω εργασιών χωρίς τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, η εν λόγω δε διακοπή διαρκούσε από 10 λεπτά έως και 30 λεπτά τη φορά. Ακολούθως, στο ίδιο ως άνω έγγραφο, κατά το μέρος που αφορά στο δεύτερο ενάγοντα, αναφέρεται ότι αυτός χρησιμοποιούσε ηλεκτρονικό υπολογιστή για τις εξής εργασίες: Διαχείριση (νέα καταχώρηση, αναβάθμιση, κατάργηση) παραγγελιών Internet Υπηρεσιών, IPVPN, Collocation, Web Hosting και Managed Services, μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος WebCam, έλεγχος ορθότητας των εκδοθέντων τιμολογίων των παραγγελιών που ολοκληρώθηκαν, στα Πληροφοριακά Συστήματα WOMS, GENEVA CORP και ενέργειες για επίλυση των λανθασμένων τιμολογίων (remedy στο IT), εφόσον ήταν απαραίτητο, ενώ δεν χρησιμοποιούσε ηλεκτρονικό υπολογιστή για τις εξής εργασίες: παραλαβή και έλεγχος της ορθότητας των εγγράφων, αιτημάτων/παραγγελιών, καθώς και των σχετικών με αυτές δικαιολογητικών,

7.ο φύλλο της υπ' αριθμ. 3299...../2024 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (Τμήμα Εφέσεων)

τηλεφωνική επικοινωνία με τα σημεία πώλησης καθώς και με τις αρμόδιες υπηρεσίες για θέματα διαχείρισης των εκκρεμών παραγγελιών, αρχειοθέτηση όλων των υλοποιημένων παραγγελιών σε φακέλους και φύλαξη σε ειδικό χώρο, έκδοση φωτοαντιγράφων σε κεντρικό φωτοαντιγραφικό μηχάνημα που βρισκόταν σε απομακρυσμένο σημείο από τη θέση εργασίας σε άλλο χώρο, συνεργασία και ενημέρωση των πωλητών/διαχειριστών για τη ζητημάτων (εκτός παραπόνων) που άπτοντα, των αρμοδιοτήτων του Τμήματος, καθημερινή συνεργασία με τον Προϊστάμενο του Τμήματος για ενημέρωση η λήψη οδηγιών πάνω σε υπηρεσιακά τρέχοντα θέματα και Τμήματος και καθημερινή συνεργασία με τους λοιπούς συναδέλφους του. Περαιτέρω, για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο δεύτερος ενάγων ήταν Προϊστάμενος του Τμήματος Παραγγελιών IP & DATA Center της πρώην Υποδιεύθυνσης Υποστήριξης Πωλήσεων αναφέρεται ειδικότερα, ότι, πέραν των ως άνω εργασιών, είχε ευρύτερα εποπτικά και συντονιστικά καθήκοντα του του επέτρεπαν να μετακινείται τακτικά από τη θέση εργασίας του, κατά βούληση και, σε κάθε περίπτωση, μεγάλος αριθμός εργασιών που πραγματοποιούσε και κάλυπταν μεγάλο μέρος του ωραρίου του, δεν απαιτούσαν χρήση Η/Υ ή κατά περίπτωση, απαιτούσαν την παρουσία εκτός γραφείου, σε απομακρυσμένο σημείο από τη θέση εργασίας όπως συμμετοχή, λόγω της θέσης του, σε τακτικές αλλά και έκτακτες Συναντήσεις τόσο της Υποδιεύθυνσης στην οποία ανήκε καθώς και λοιπών Υπηρεσιών, συνεργασία σε καθημερινή βάση με τον Προϊστάμενο της Υποδιεύθυνσης για τη διευθέτηση υπηρεσιακών θεμάτων, καθώς επίσης και συντονισμό του συνόλου των εργασιών του Τμήματος, καθημερινή καθοδήγηση, παρακολούθηση και προγραμματισμό του έργου του υφιστάμενου προσωπικού του, επιπλέον δε στα καθήκοντά του ανήκε η αξιολόγηση του υπόψη προσωπικού (μια φορά ετησίως) και η κατανομή των bonus υπεραπόδοσης σε αυτό, όπως επίσης και η καθημερινή συνεργασία και προσωπική επικοινωνία με το υπόψη προσωπικό. Ωστόσο, η ως άνω επικαλούμενη από την εναγομένη εναλλαγή της εργασίας των εναγόντων με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή με εργασίες για τις οποίες δεν απαιτείτο χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, ακόμα κι αν γίνει δεκτό ότι λάμβανε χώρα, δεν πληροί τις προϋποθέσεις του π.δ. 398/1994, καθώς η ορθή εφαρμογή του εν λόγω π.δ. επιβάλλει η εναλλαγή της εργασίας να λαμβάνει χώρα σε προκαθορισμένα χρονικά σημεία και δη

ύστερα από δίωρη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, προϋπόθεση που δεν επικαλείται η εναγομένη ότι συνέτρεχε, και όχι σε άπακτα και ακαθόριστα χρονικά σημεία, ακαθόριστης χρονικής διάρκειας και κατά τη διακριτική ευχέρεια του κάθε υπαλλήλου. Εξάλλου, ειδικά ως προς τον δεύτερο ενάγοντα, και κατά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ήταν αυτός Προϊστάμενος, στο εν λόγω έγγραφο, αν και αναφέρεται ότι αυτός εξακολουθούσε να εκτελεί τις παραπάνω εργασίες, ήτοι και αυτές με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, ακολούθως γίνεται μνεία σε περιπτώσεις κατά τις οποίες αυτός έπρεπε να απομακρυνθεί από τη θέση εργασίας του, χωρίς ν' αναφέρεται η συχνότητα και η διάρκεια αυτής. Εξάλλου, η συνεργασία και η επικοινωνία με συναδέλφους καλύπτουν κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας ένα όλως αμελητέο τμήμα του ωραρίου του εργαζόμενου, διάρκειας ολίγων λεπτών, ενώ ακόμα και η δυνατότητα ολιγόλεπτου διαλείμματος από τον εργαζόμενο κατά την εκτέλεση των ανωτέρω καθηκόντων του με απομάκρυνση από το γραφείο δεν του αποστέρει από το δικαίωμα του για τη χορήγηση των επίδικων διαλειμμάτων, καθώς για τη χορήγηση των τελευταίων αρκεί και απαιτείται εργασία μπροστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης κατά ένα μη αμελητέο τμήμα του ωραρίου του εργαζόμενου. Ακολούθως, αποδείχθηκε ότι, αν και οι ενάγοντες εργαζόταν μπροστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης κατά ένα μη αμελητέο τμήμα του ωραρίου τους, εντούτοις η εναγομένη δεν τους χορηγούσε περιοδική διακοπή 15 λεπτών ή αλλαγές δραστηριότητας κατ' άρθρ. 8 π.δ. 398/1994, ως όφειλε σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην προηγούμενη υπό στοιχείο Ι νομική σκέψη. Η ίδια (εναγομένη) ισχυρίζεται ότι από τις διατάξεις του π.δ. 398/1994 αλλά και από την Κοινοτική Οδηγία με αριθμό 90/270/ΕΟΚ δεν προκύπτει υποχρέωση του εργοδότη για παροχή διαλείμματος, αλλά αποτελεί απλή υπόδειξη προς αυτόν, ισχυρισμός όμως που κρίνεται απορριπτός ως μη νόμιμος, διότι από τις διαλαμβανόμενες στη νομική σκέψη διατάξεις της Οδηγίας και του προεδρικού διατάγματος καθιερώνεται η υποχρέωση - και όχι ευχέρεια - του εργοδότη να σχεδιάζει τη δραστηριότητα του εργαζομένου με τέτοιο τρόπο, ώστε η καθημερινή εργασία σε οθόνες οπτικής απεικόνισης να διακόπτεται είτε με αλλαγή δραστηριότητας του εργαζομένου, και μάλιστα κατά κύριο λόγο και πρωταρχικά (βλ. Παράρτημα Ι, άρθρο 4 παρ. 1 π.δ. 398/1994), είτε, εναλλακτικά, εφόσον δηλαδή δεν είναι εφικτή η αλλαγή αυτή, με διαλείμματα, σε κάθε δε περίπτωση ο χρόνος απομάκρυνσης του εργαζομένου

8
...ο φύλλο της υπ' αριθμ. 3292/2024 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (Τμήμα Εφέσεων)

από τη θέση του εργασίας με οθόνη οπτικής απεικόνισης, οριοθετούμενος από το εν λόγω προεδρικό διάταγμα ως προς το μέγιστο όριο του, πρέπει να είναι διάρκειας έως 15 λεπτών ανά δίωρο απασχόλησης ενώπιον της οθόνης (βλ. ΣΤΕ 540/2021 ΑΠ 1598/2012, 85/2013). Η υποχρέωση δηλαδή μη χορήγησης του διαλείμματος διάρκειας 15 λεπτών ανά δίωρο εργασίας δεν υφίσταται μόνο, εφόσον η καθημερινή εργασία του εργαζομένου σε οθόνες οπτικής απεικόνισης διακόπτεται με άλλη φύση εργασίας, που δεν απαιτεί να βρίσκεται προσηλωμένος στην οθόνη, διάρκειας 15 λεπτών ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια και υγεία αυτού. Κατόπιν όλων των ανωτέρω, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο που έκρινε ότι ο πρώτος ενάγων έκανε μεν χρήση υπολογιστή, πλην όμως η δραστηριότητα αυτή εναλλασσόταν κατά τακτά χρονικά διαστήματα, έχοντας τη δυνατότητα να μετακινείται και να απομακρύνεται από την οθόνη του υπολογιστή και να διακόπτει την εργασία του με σκοπό την ανάπαυση και ότι η δεύτερη ενάγουσα δεν απασχολείτο για μη αμελητέο τμήμα του ωραρίου της μπροστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης και με βάση την κρίση αυτή απέρριψε την αγωγή ως ουσία αβάσιμη, εσφαλμένως εκτίμησε τις αποδείξεις, γενομένου δεκτού του δευτέρου λόγου της έφεσης ως ουσία βάσιμη και της έφεσης ως ουσία βάσιμης στο σύνολό της. Μετά ταύτα, πρέπει να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη απόφαση, να κρατηθεί η υπόθεση από το παρόν Δικαστήριο και να δικασθεί η 12.12.2013 και με αριθμό κατάθεσης 1564/19.12.2013 αγωγή, κατά την κύρια βάση της, η οποία είναι ορισμένη παρά τα όσα αβάσιμα ισχυρίζεται και ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου η εναγομένη, δεδομένου ότι σ' αυτή εκτίθεται το σύνολο των απαιτούμενων από τη διάταξη του άρθρου 216 § 1 ΚΠολΔ στοιχείων και ειδικότερα η εργασιακή σχέση των εναγόντων με την εναγομένη, η χρονική διάρκεια της ημερήσιας εργασίας τους, το χρονικό διάστημα της εργασίας τους μπροστά σε οθόνες οπτικής απεικόνισης, ο μέσος ετήσιος μισθός, χωρίς να απαιτείται να αναφέρεται στο δικόγραφο της αγωγής για το ορισμένο αυτής, αν έγινε εξειδίκευση της υποχρέωσης της εναγομένης προς χορήγηση του διαλείμματος του π.δ. 398/1994 με διαβουλεύσεις μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών, καθώς, όπως ήδη αναφέρθηκε στην προηγούμενη νομική σκέψη, σε όσες επιχειρήσεις δεν έχουν καθοριστεί οι τεχνικές λεπτομέρειες χορήγησης του διαλείμματος αυτού και η διάρκειά του, με σχετική συλλογική ρύθμιση ελλείψει διαβούλευσης, ευθείας εφαρμογής τυγχάνει το ως άνω π.δ. 398/1994 και θα ληφθεί υπόψη το καθοριζόμενο από αυτό

ανώτερο όριο των 15' λεπτών ανά δίωρο, με βάση την αρχή της εύνοιας υπέρ των εργαζομένων, που διαπνέει το εργατικό δίκαιο (ΑΠ 1598/2012). Εξάλλου, για την πληρότητα του δικογράφου δεν απαιτείτο ν' αναφέρεται, όπως αβάσιμα ισχυρίζεται η εναγομένη, εάν οι ενάγοντες διαμαρτυρήθηκαν στην ίδια (εναγομένη) ή εάν αυτοί προσέφυγαν στην Επιθεώρηση Εργασίας, καθώς το σχετικό επικαλούμενο δικαίωμα των εναγόντων πηγάζει από το νόμο και δεν προϋποθέτει προηγούμενη όχληση-διαμαρτυρία του εργαζομένου ή προηγούμενη προσφυγή αυτού στην Επιθεώρηση Εργασίας. Περαιτέρω, η αγωγή είναι, κατά την κύρια βάση της νόμιμη, στηριζόμενη ευθέως στις διατάξεις του π.δ. 398/1994 και σε αυτές των άρθρων 340, 341, 345, 648 επ., 649, 653, 655 και 659 ΑΚ, 176 ΚΠολΔ. Ως προς τα αιτούμενα χρηματικά ποσά η εναγομένη διατείνεται ότι η μη χορήγηση των τριών δεκαπεντάλεπτων διαλειμμάτων δεν επαύξησε τον ημερήσιο χρόνο εργασίας των εναγόντων, ώστε να δικαιούνται πρόσθετη αμοιβή, ούτε απασχολήθηκαν πέραν του ημερήσιου ωραρίου εργασίας και επομένως δεν δικαιολογείται αποζημίωση για πρόσθετη απασχόληση, ισχυρισμός όμως, που κρίνεται απορριπτός ως μη νόμιμος, σύμφωνα και με τα διαλαμβανόμενα στην προηγούμενη νομική σκέψη, διότι η υποχρέωση καταβολής της αμοιβής για τα δεκαπεντάλεπτα διαλείμματα προκύπτει από τις γενικές διατάξεις των άρθρων 648, 649, 653 και 659 ΑΚ, σύμφωνα με τις οποίες ο εργοδότης έχει υποχρέωση να καταβάλει στον εργαζόμενο τον συμφωνημένο μισθό, εφόσον παρέχει την εργασία του κατά τα εν λόγω δεκαπεντάλεπτα ανά δίωρο εργασίας με την αντίστοιχα ωφέλεια της εργοδότης, ενώ, σύμφωνα με το νόμο, αυτός έπρεπε να αναπαύεται. Με βάση τα προεκτεθέντα, έκαστος εκ των εναγόντων υποχρεούτο να εργάζεται ημερησίως για (15 X 3 =) 45 λεπτά, κατά τα οποία θα έπρεπε να αναπαύεται, δηλαδή για (11 μήνες/έτος, δοθέντος ότι ένας μήνας καλύπτετο από την κανονική του άδεια X 22 ημέρες/μήνα X 45 λεπτά/ημερ.=) 181 ώρες για έκαστο έτος. Επομένως, εφόσον έκαστος εκ των εναγόντων υποχρεώθηκε από την εναγομένη να εργάζεται ημερησίως τα ένδικα χρονικά διαστήματα κατά 45 λεπτά, κατά τα οποία θα έπρεπε να αναπαύεται, δικαιούται υπερωριακή αμοιβή με προσαύξηση του ωρομισθίου τους κατά 30% για τις πρώτες 60 ώρες, κατά 50% για τις επόμενες 60 ώρες (μέχρι τις 120 ώρες) και κατά 75% για τις υπόλοιπες (πέραν των 120 ωρών). Σημειώνεται ότι το ωρομίσθιο των αμειβόμενων με μηνιαίο μισθό εργαζομένων, υπολογίζεται με τη διαίρεση του



3
1.ο φύλλο της υπ' αριθμ.....3242/2024 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (Τμήμα Εφέσεων)

μηνιαίου μισθού με τον αριθμό των εργασίμων ημερών του μήνα, το οποίο πολλαπλασιάζουμε επί του 6 και τέλος διαιρούμε το ηπλίκο διά του αριθμού των ωρών της εβδομαδιαίας εργασίας, ήτοι διά του 38,33 (σε δεκαδική βάση)[βλ. ad hoc ΓΠΠρΑθ 6072/2010 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ]. Κατόπιν αυτών, Ι) ως προς την πρώτη ενάγουσα, [redacted] δεδομένου ότι ο μέσος τακτικός μισθός της ανερχόταν στο ποσό των 3,045,97 ευρώ για το έτος 2008, στο ποσό των 3.301,01 ευρώ για το έτος 2009 και στο ποσό των 3.392,35 ευρώ για το έτος 2010, αυτή δικαιούται το συνολικό ποσό των 16.754,80 ευρώ, αναλυόμενο ως εξής: Α] για το έτος 2008 α) για τις πρώτες 60 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3,045,97: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times 60=)$ 1.487,62 ευρώ, β) για τις επόμενες 60 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3,045,97: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60=)$ 1.716,49 ευρώ και γ) για τις υπόλοιπες 61 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3,045,97: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 61=)$ 2.035,94 ευρώ, Β] για το έτος 2009 α) για τις πρώτες 60 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.301,01: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times 60=)$ 1.612,18 ευρώ, β) για τις επόμενες 60 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.301,01: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60=)$ 1.860,21 ευρώ και γ) για τις υπόλοιπες 61 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.301,01: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 61=)$ 2.206,41 ευρώ και Γ] για το έτος 2010 α) για τις πρώτες 60 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.392,35: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times 60=)$ 1.656,79 ευρώ, β) για τις επόμενες 60 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.392,35: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60=)$ 1.911,68 ευρώ και γ) για τις υπόλοιπες 61 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.392,35: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 61=)$ 2.267,47 ευρώ και ΙΙ) ως προς τον δεύτερο ενάγοντα, [redacted] δεδομένου ότι ο μέσος τακτικός μισθός του ανερχόταν στο ποσό των 3.529,60 ευρώ για το έτος 2008, στο ποσό των 3.864,75 ευρώ για το έτος 2009 και στο ποσό των 3.938,54 ευρώ για το έτος 2010, αυτός δικαιούται το συνολικό ποσό των 19.496,24 ευρώ, αναλυόμενο ως εξής: Α] για το έτος 2008 α) για τις πρώτες 60 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.529,60: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times 60=)$ 1.723,82 ευρώ, β) για τις επόμενες 60 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.529,60: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60=)$ 1.989,03 ευρώ και γ) για τις υπόλοιπες 61 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.529,60: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 61=)$ 2.359,21 ευρώ, Β] για το έτος 2009 α) για τις πρώτες 60 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.864,75: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times 60=)$ 1.887,51 ευρώ, β) για τις επόμενες 60 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.864,75: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60=)$ 2.177,89 ευρώ και γ) για τις υπόλοιπες 61 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.864,75: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 61=)$ 2.583,22 ευρώ και Γ] για το έτος 2010 α) για τις πρώτες 60

ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.938,54: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,30 \times 60=)$ 1.923,54 ευρώ, β) για τις επόμενες 60 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.938,54: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,50 \times 60=)$ 2.219,47 ευρώ και γ) για τις υπόλοιπες 61 ώρες υπερωρίας το ποσό των $(3.938,54: 25 \times 6 : 38,33 \times 1,75 \times 61=)$ 2.632,54 ευρώ. Τα ανωτέρω ποσά δικαιούνται οι ενάγοντες με το νόμιμο τόκο από το τέλος κάθε έτους εντός του οποίου έκαστο ποσό κατέστη ληξιπρόθεσμο και απαιτητό, κατά το αγωγικό αίτημα, καθόσον οι επίδικες αποδοχές έπρεπε να καταβληθούν σε δήλη ημέρα και δη στο τέλος κάθε μήνα για ολόκληρο τον επίδικο χρόνο. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτή η αγωγή ως ουσία βάσιμη, κατά την κύρια βάση της, και να υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλει α) στην πρώτη ενάγουσα το συνολικό ποσό των 16.754,80 ευρώ με το νόμιμο τόκο κατά τις εξής διακρίσεις: για το ποσό των 5.240,05 από 01.01.2009, για το ποσό των 5.678,81 ευρώ από την 01.01.2010 και για το ποσό των 5.835,94 ευρώ από την 01.01.2011 και β) στο δεύτερο ενάγοντα το συνολικό ποσό των 19.496,24 ευρώ με το νόμιμο τόκο κατά τις εξής διακρίσεις: για το ποσό των 6.072,05 από 01.01.2009, για το ποσό των 6.648,62 ευρώ από την 01.01.2010 και για το ποσό των 6.775,56 ευρώ από την 01.01.2011. Τέλος, πρέπει η εναγομένη-εφεσίβλητη, λόγω της ήττας της, να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα των εναγουσών-εκκαλουσών αμφοτέρων βαθμών δικαιοδοσίας, όπως ορίζεται ειδικότερα στο διατακτικό της παρούσας (άρθρα 176, 183, 191 παρ. 2 ΚΠολΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΚΑΖΕΙ αντιμωλία των διαδικών.

ΔΕΧΕΤΑΙ τυπικά και κατ' ουσίαν την έφεση κατά το εκκληθέν κεφάλαιο, που αφορά στην κύρια βάση της αγωγής.

ΕΞΑΦΑΝΙΖΕΙ την υπ' αριθμ. 728/2016 οριστική απόφαση του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου, κατά το παραπάνω κεφάλαιο.

ΚΡΑΤΕΙ την υπόθεση και δικάζει την από 12.12.2013 και με αριθμό κατάθεσης 1564/19.12.2013 αγωγή, που ασκήθηκε ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου.

ΔΕΧΕΤΑΙ την αγωγή.

ΥΠΟΧΡΕΩΝΕΙ την εναγομένη να καταβάλει α) στην πρώτη ενάγουσα το συνολικό ποσό των δεκαέξι χιλιάδων επτακοσίων πενήντα τεσσάρων ευρώ και ογδόντα λεπτών (16.754,80) με το νόμιμο τόκο κατά τις εξής διακρίσεις: για το ποσό των 5.240,05 από 01.01.2009, για το ποσό των 5.678,81 ευρώ από την 01.01.2010 και για το



10
...ο φύλλο της υπ' αριθμ... 3299.../2024 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου
Αθηνών (Τμήμα Εφέσεων)

ποσό των 5.835,94 ευρώ από την 01.01.2011 και β) στο δεύτερο ενάγοντα το συνολικό ποσό των δεκαεννέα χιλιάδων τετρακοσίων ενενήντα έξι ευρώ και είκοσι τεσσάρων λεπτών (19.496,24) με το νόμιμο τόκο κατά τις εξής διακρίσεις: για το ποσό των 6.072,05 από 01.01.2009, για το ποσό των 6.648,62 ευρώ από την 01.01.2010 και για το ποσό των 6.775,56 ευρώ από την 01.01.2011.

ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ σε βάρος της εφεισβλητης-εναγομένης τα δικαστικά έξοδα των εκκαλούντων-εναγόντων, αμφοτέρων βαθμών δικαιοδοσίας, το ύψος των οποίων ορίζει στο ποσό των χιλίων (1.000) ευρώ.

ΚΡΙΘΗΚΕ, αποφασίσθηκε και δημοσιεύθηκε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του, στην Αθήνα, την 1.10.2024, χωρίς να παρίστανται οι διάδικοι και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι τους.

Η ΔΙΚΑΣΤΗΣ



Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

